ДӘРІС 10

Діни және рухани концепттердің бейнелері

Сакралды ұғымдар · Тілдік символика · Концепттік талдау

Дәрістің мақсаты

1. Сенім, құндылық пен тарихи мәдени тәжірибенің тілдегі көрінісін талдау.

Оқу нәтижелері

1. Метафоралық және фразеологиялық тілдік бейнелерді анықтайды.
2. «Сауап» концептісін үш қабат бойынша сипаттайды.
3. Рух пен жан ұғымдарына салыстырмалы карта жасайды.

Діни-рухани концепт ұғымы

1. Иман, сенім, құндылық және өмір туралы түсініктерді қамтиды.

2. Ұлттық ділдің терең мәдени мазмұнымен байланысты.

Тарихи-мәдени қалыптасуы

1. Діни ұғымдардың мәні уақыт пен қоғамдық ортаға қарай дамиды.

2. Тілде көне және кейінгі мәдени қабаттар қатар көрінуі мүмкін.

Жіктеу картасы

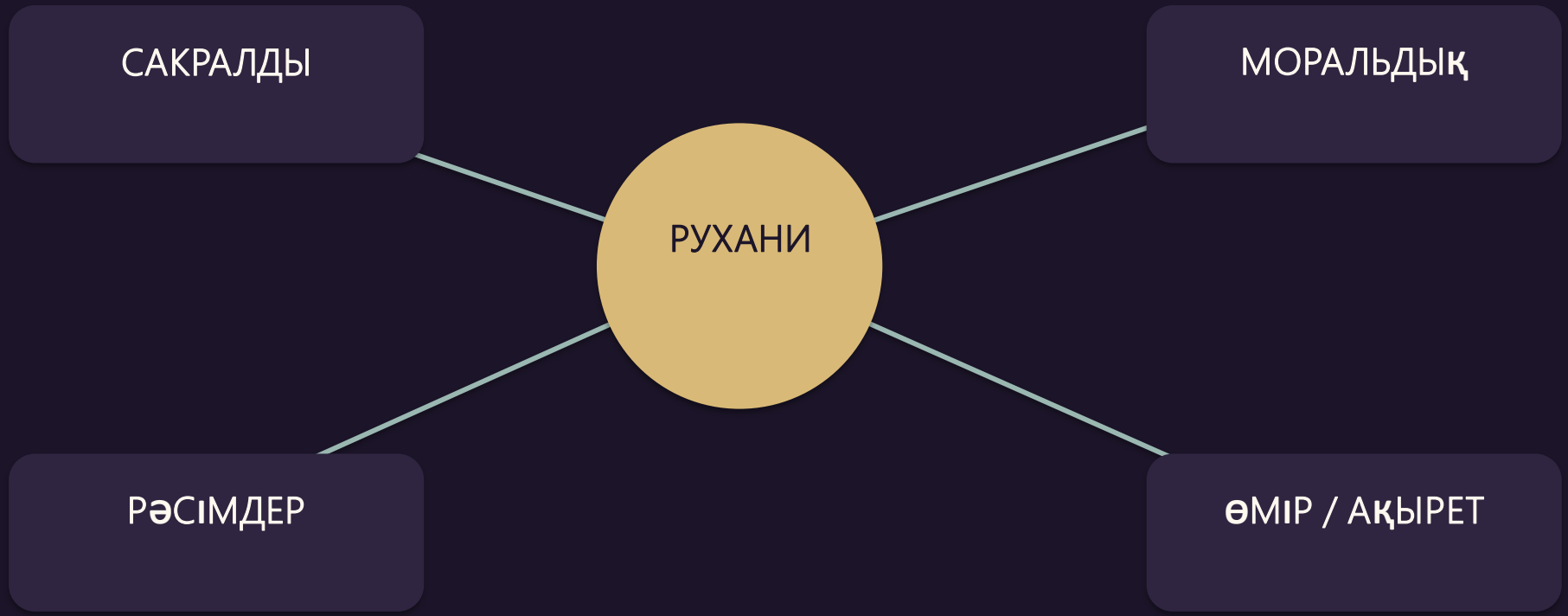

Сакралды субстанциялар / кеңістіктер

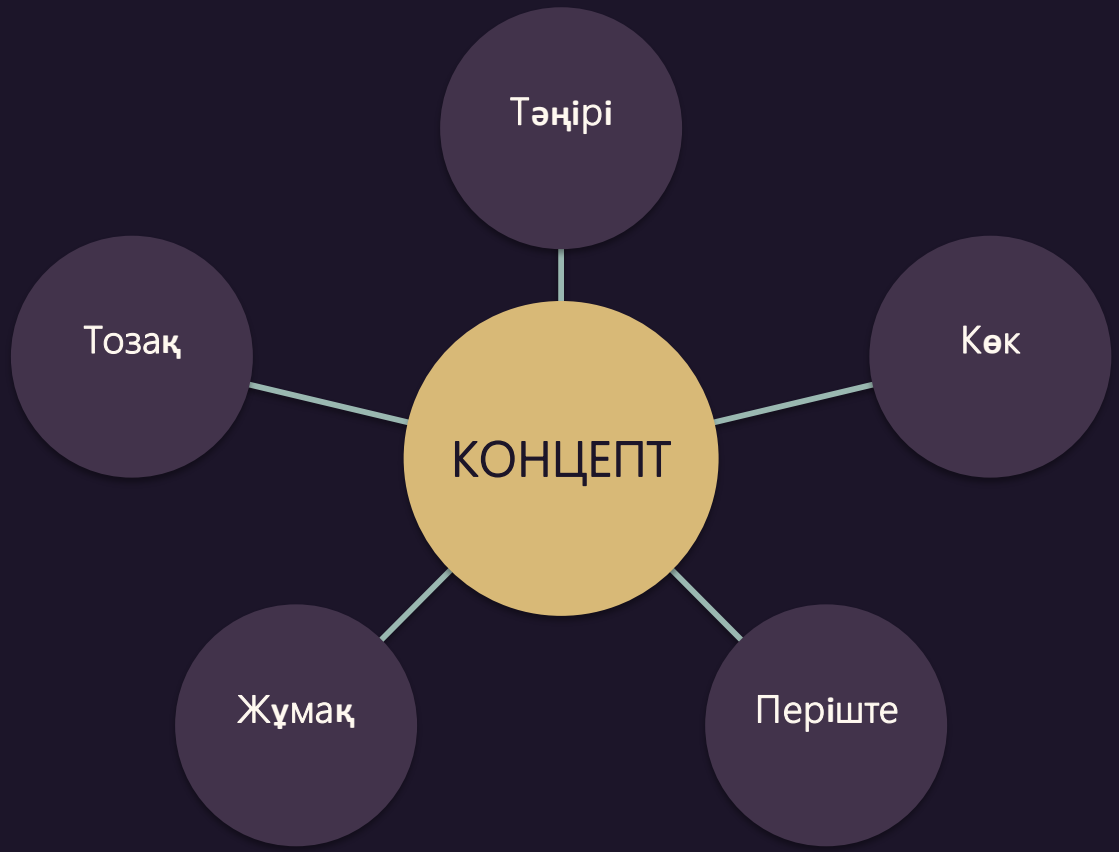

Моральдық-этикалық концепттер

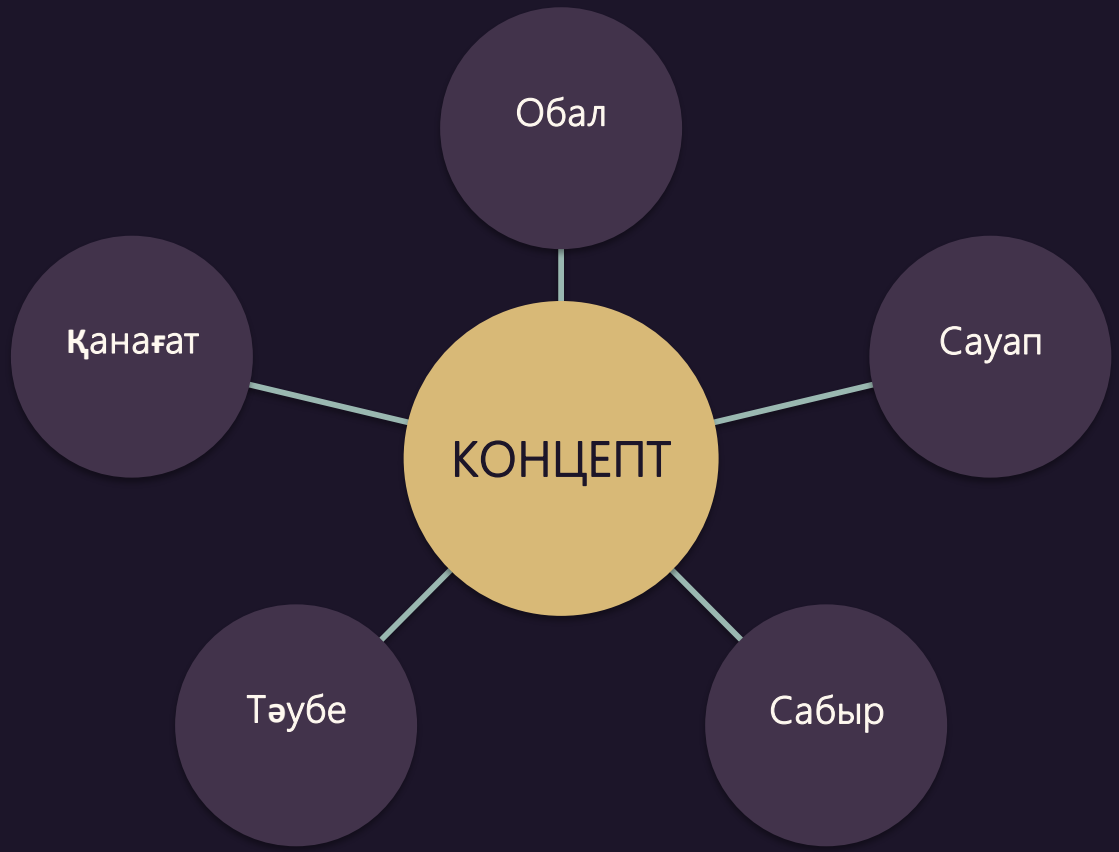

Сакралды рәсімдер мен белгілер

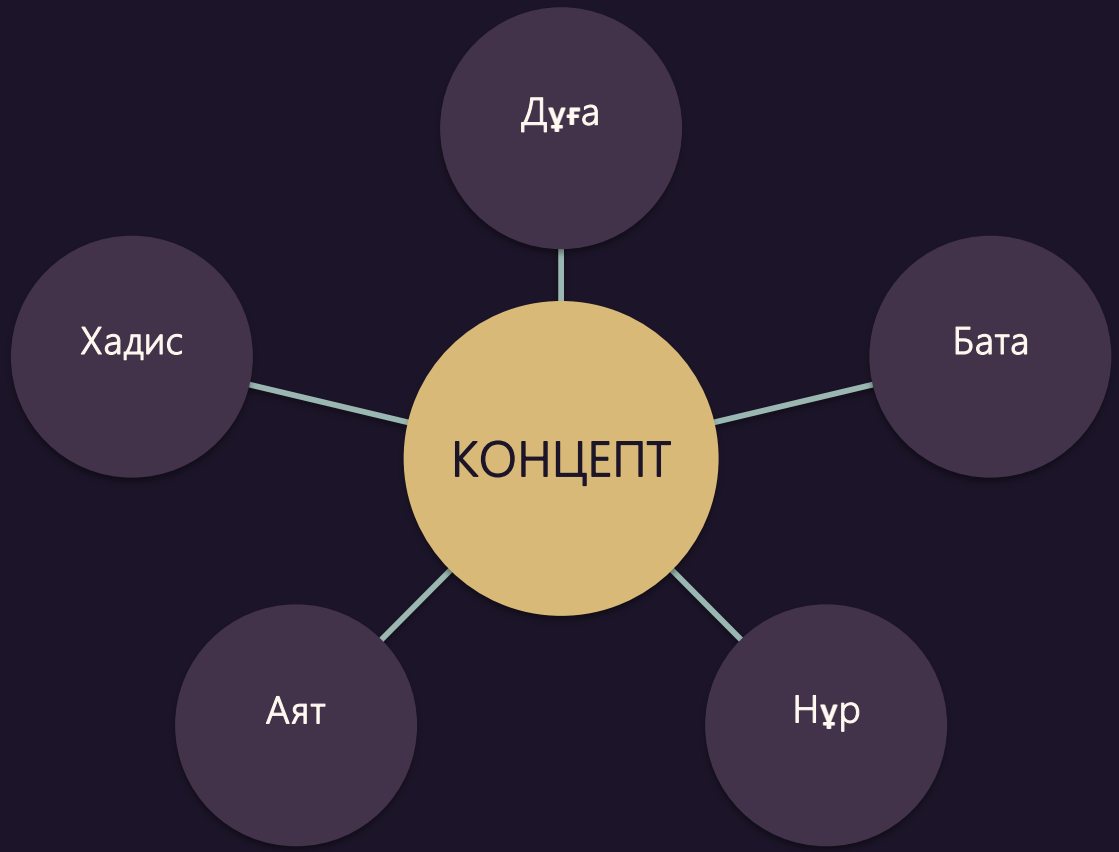

Тіршілік және ақырет концепттері

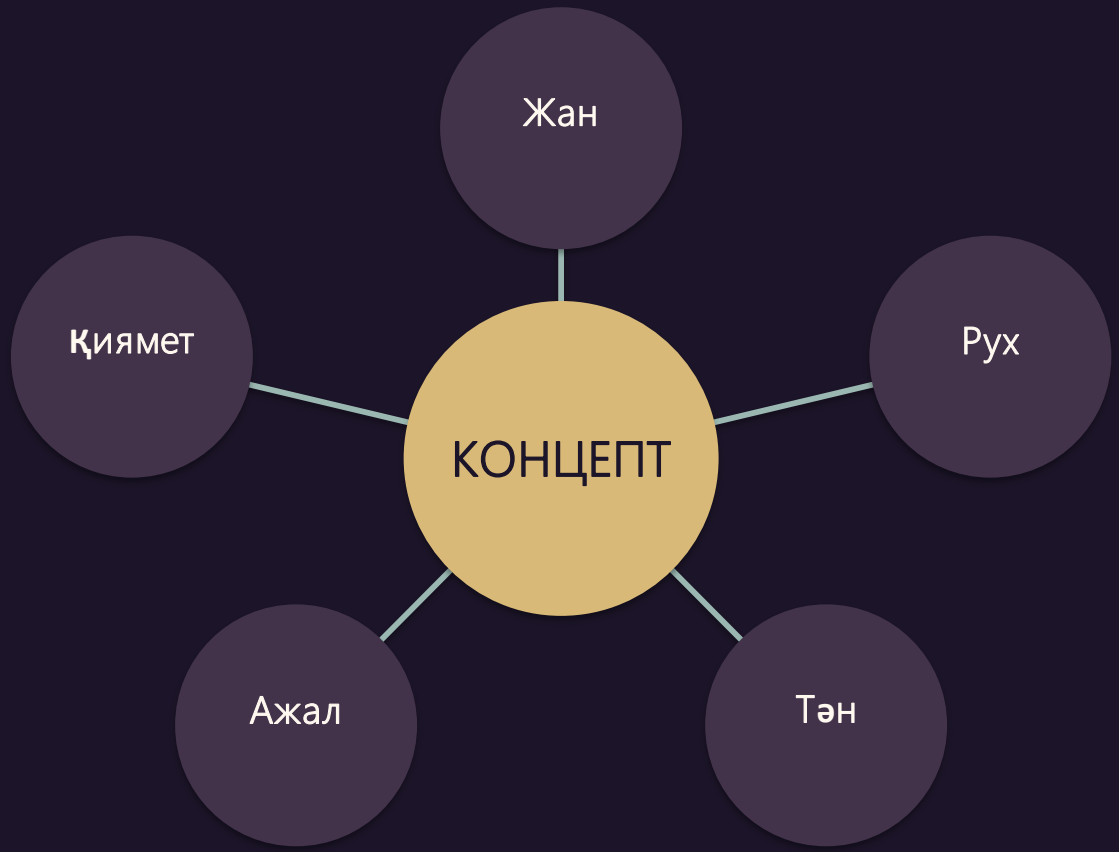

Метафоралану: «Жан»

Дәрістегі ұғымдарды түсіндіретін концептуалды сызба.

Символика: «Нұр»

Дәрістегі ұғымдарды түсіндіретін концептуалды сызба.

Мақал-мәтел және фразеология

Тіркес	Концептуалды мағына
Обалдың да сұрауы бар	Адамгершілік жауапкершілік
Сабыр түбі – сары алтын	Рухани ұстамдылық
Тәубе қылғанға тас жаумайды	Кешірім және тәубе

Синкретизм: мәдени қабаттасу

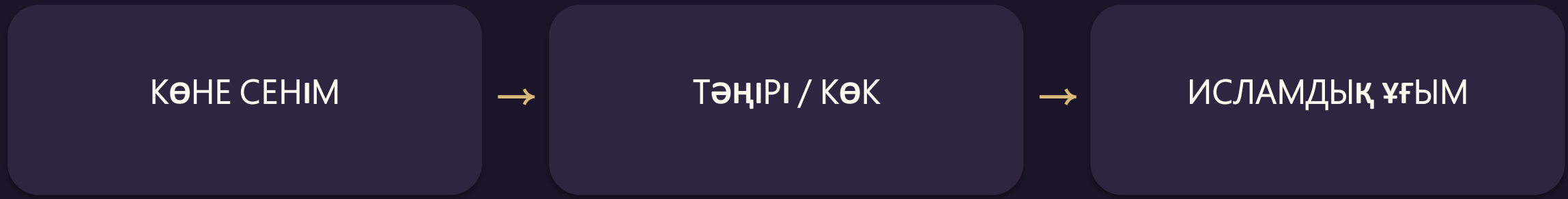

Дәрістегі ұғымдарды түсіндіретін концептуалды сызба.

«Сауап» концепті: ұғымдық қабат

«Сауап» концепті: үш қабатты тұтас талдау

ҰҒЫМ	Жақсы іс үшін берілетін қайтарым
БЕЙНЕ	Сауап жинау, сауаптың тиюі
БАҒА	Ізгі іс, рухани жауапкершілік

«Сауап» концепті: бейнелік қабат

«Сауап» концепті: үш қабатты тұтас талдау

ҰҒЫМ — Жақсы іс үшін берілетін қайтарым

БЕЙНЕ — Сауап жинау, сауаптың тиюі

БАҒА — Ізгі іс, рухани жауапкершілік

«Сауап» концепті: құндылық қабаты

«Сауап» концепті: үш қабатты тұтас талдау

ҰҒЫМ — Жақсы іс үшін берілетін қайтарым

БЕЙНЕ — Сауап жинау, сауаптың тиюі

БАҒА — Ізгі іс, рухани жауапкершілік

Діни-рухани концепттер тілдегі тарихи жады мен этикалық құндылықтарды сақтайды.

1. Олар метафора, символ, мақал-мәтел және фразеология арқылы бейнеленеді.

2. Ұғымдық, бейнелік, бағалаушылық талдау концепттің мазмұнын толықтырады.

Өзін-өзі тексеру сұрақтары

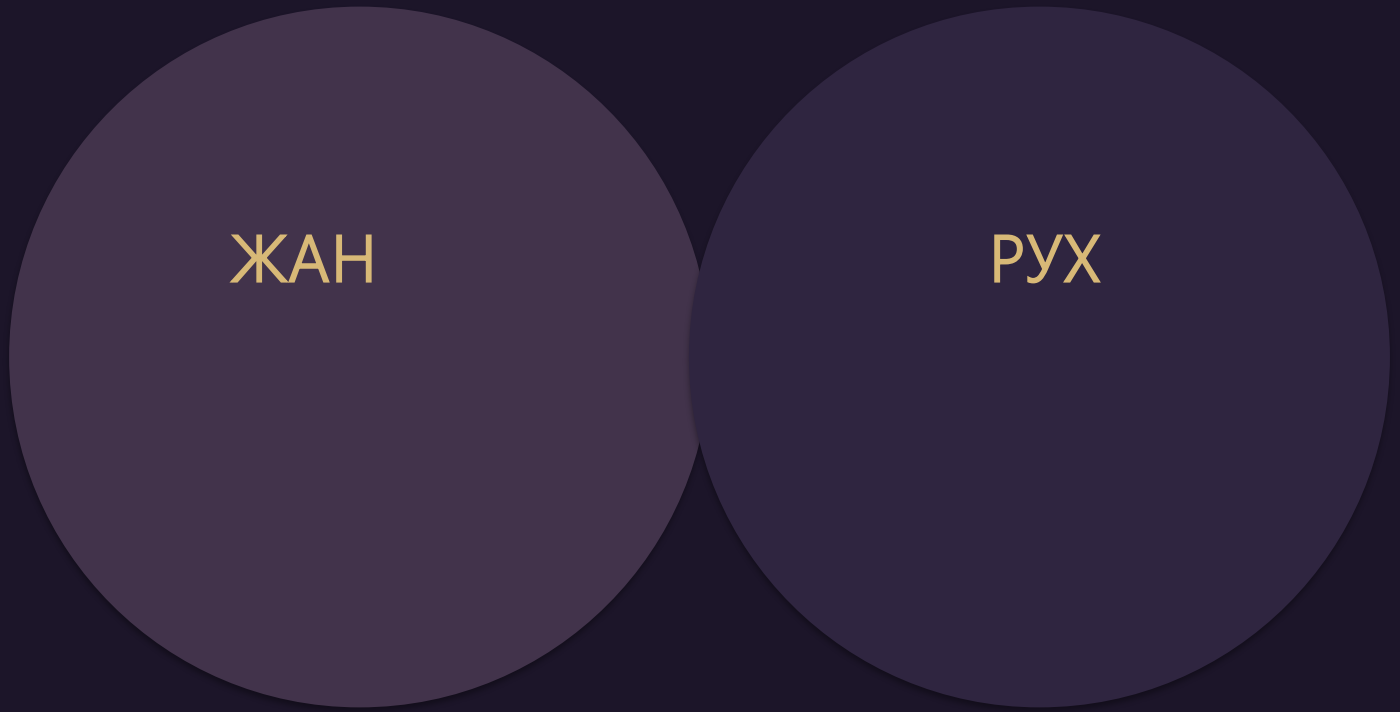

Ортақ сипаттарды салыстырып, қиылысу аймағын талқылаңыз.

Пайдаланылған дереккөздер

1. Ахатов Б.Ғ. «Қазақ тіліндегі діни-мифологиялық концепттердің лингвомәдени аспектілері» (2018).
2. Сағындықұлы Б. «Түркі тілдеріндегі этномәдени атаулар және діни-рухани концепттер жүйесі» (2020).
3. Уәлиев Н. «Сөз мәдениеті және қазақтың дәстүрлі дүниетанымы» (2007).
4. Қасқабасов С. «Қазақтың халық прозасы» (2013); Маслова В.А. «Лингвокультурология» (2004).